

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 544/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Z. S., Č., zastúpeného JUDr. L. Š., Č., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 5/2012 a jeho rozsudkom z 12. decembra 2012 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 23/2013 a jeho rozsudkom z 25. marca 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. S. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júla 2013 doručená sťažnosť Z. S., Č. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. Š., Č., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 5/2012 a jeho rozsudkom z 12. decembra 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 23/2013 a jeho rozsudkom z 25. marca 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: „Na Okresnom súde v Čadci je vedený pod č. k. 11P/5/2012 návrh matky V. S., rod. F. o zverenie maloletého S. S... do jej výchovy a starostlivosti, úpravy styku s dieťaťom a zvýšenie výživného na maloleté dieťa. Matka mal. S. svojím návrhom zo dňa 14. 1. 2012 žiadala zveriť maloletého do jej osobnej starostlivosti. Ja ako otec som sa k návrhu na začatie konania vyjadril dňa 15. 2. 2012, v ktorom som žiadal, aby bol mal. S. zverený do mojej osobnej starostlivosti ako otca.

V rámci prvostupňového konania bolo vykonané znalecké dokazovanie z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia detí na základe uznesenia OS Čadca č. 11 P/5/2012-111 zo dňa 20. 4. 2012. Ustanovená znalkyňa Mgr. S. J. vypracovala znalecký posudok č. 5/2012 zo dňa 31. 7. 2012, v ktorom uviedla na str. 16 ods. 2, že v prípade, že rodičia nebudú schopní alebo ochotní zlepšiť svoju komunikáciu medzi sebou a nedohodnú sa na pokračovaní v striedavej starostlivosti, znalkyňa navrhuje zveriť dieťa do osobnej starostlivosti otca.

Dňa 12. 12. 2012 sa uskutočnilo v predmetnej veci pojednávanie, na ktorom kolízny opatrovník uviedol, že pokiaľ by zhodná komunikácia medzi rodičmi nebola prípustná, navrhuje zveriť dieťa do osobnej starostlivosti otca (str. 4 ods. 2 zápisnice z pojednávania zo dňa 12. 12. 2012).

Za podstatnú však považujem uviesť tú skutočnosť, ktorá je kardinálna v tomto konaní, a to že samotný mal. syn S. vypovedal na pojednávaní pred súdom dňa 26. 3. 2012, pričom jednoznačne uviedol, že chce byť zverený do mojej výchovy a starostlivosti ako otca a s matkou sa stretávať každý druhý vikend.

Dňa 12. 12. 2012 Okresný súd Čadca vydal rozsudok č. 11P/5/2012-169, ktorým rozhodol vo výroku č. I o zamietnutí návrhu matky v celom rozsahu, vo výroku č. 11.

o zamietnutí návrhu mňa ako otca v celom rozsahu a vo výroku č. III. o nepriznaní žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov konania.

Voči uvedenému rozsudku OS Čadca som podal odvolanie čo do výroku č. II. a III., o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom č. 8CoP/23/2013-244 zo dňa 25. 3. 2013 tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým návrh otca v celom rozsahu zamietol a o trovách konania, potvrdil...

Rozhodnutie OS Čadca ako i KS v Žiline považujem za úplne zmätočné, právne nezrozumiteľné, nepreskúmateľné pre nedostatok odôvodnenia a najmä arbitrárne z toho dôvodu, že prvostupňový súd nerozhodol na základe vykonaného dokazovania v predmetnom konaní, z ktorého je evidentné, že kolízny opatrovník, ustanovená znalkyňa ako i sám maloletý syn S. žiadali o zverenie do mojej osobnej starostlivosti a výchovy ako otca. KS v Žiline svoje rozhodnutie odôvodnil veľmi stroho zatiaľ, čo detailne opísal celý priebeh konania, avšak na úkor odôvodnenia svojho rozhodnutia. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v tom smere, že nedošlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zverenie maloletého dieťaťa, nie je namieste, pretože vykonané dokazovanie svedčí o podstatnej zmene pomerov.

Za kardinálnu považujem tú skutočnosť, že v konaní sa kolízny opatrovník ako i znalkyňa vyjadrili, že navrhujú zveriť mal. S. do osobnej starostlivosti otca, pokiaľ sa situácia medzi rodičmi v komunikácii nezlepší. Nakoľko sa i samotný maloletý vyjadril, že chce byť zverený otcovi, mám za to, že OS Čadca ako i KS v Žiline svojimi rozhodnutiami porušili článok 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, pričom záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkol'vek činnosti týkajúcej sa detí uskutočňovanej súdom a súdy majú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho. Uvedené práva dieťaťa porušovatelia jednoznačne porušili.

V tejto súvislosti považujem za potrebné uviesť, že nedostatok náležitého odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia (tak meritórneho, ako i procesného) je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článok 46 a nasl. Ústavy SR a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa.

Okresný súd Čadca ako i Krajský súd v Žiline prílišným formalizmom a nepripustne zužujúcou interpretáciou právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu dospeli k záverom, ktoré sú extrémne nespravodlivé, a teda zasahujúce do mojich práv garantovaných Ústavou SR a Dohovorom.

Dôvody pre podanie ústavnej sťažnosti opieram predovšetkým o tú skutočnosť, že moje ústavné práva postupom Okresného súdu Čadca a postupom Krajského súdu v Žiline boli vo veľkom rozsahu porušené a preto žiadam, aby Ústavný súd SR rozsudok Okresného súdu Čadca č. 11 P/5/2012-169 zo dňa 12. 12. 2012 a rozsudok Krajského súdu v Žiline č. 8CoP/23/2013-244 zo dňa 25. 3. 2013 zrušil...“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo Z. S... na súdnu a inú právnu ochranu zaručenú v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu a starostlivosť dieťaťa podľa čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P/5/2012 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 8CoP/23/2013 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje ako protiústavný rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 8CoP/23/2013-244 zo dňa 25. 3. 2013.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje ako protiústavný rozsudok Okresného súdu Čadca č. k. 11P/5/2012-169 zo dňa 12. 12. 2012 a vec vracia Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania... na účet právneho zástupcu JUDr. L. Š... do 3 dní od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu.“

Sťažovateľ k sťažnosti pripojil splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie pred ústavným súdom. Rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu, proti ktorým sťažnosť smeruje, k sťažnosti pripojené neboli.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval samotný návrh ústavnému súdu, s návrhom nedoručil rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu, proti ktorým sťažnosť smeruje, a to ani do rozhodovania o sťažnosti.

V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti

úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

Právny zástupca sťažovateľa bol v iných konaniach, v ktorých zastupoval pred ústavným súdom, vyzývaný písomnou výzvou alebo telefonicky na doplnenie sťažností pod hrozbou ich odmietnutia pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (pozri napr. sp. zn. II. ÚS 283/2012 a sp. zn. Rvp 14248/2012), a to vo viacerých prípadoch pre nezaslanie napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu. V okolnostiach danej veci, keď ani po viacerých urgenciách v iných konaniach právny zástupca opätovne nepriložil rozhodnutia, ktorých zrušenia sa domáha, ústavný súd s poukazom na uvedené konštatuje, že sťažnosť vykazuje taký nedostatok náležitostí predpísaných zákonom, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2013